

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านนิทานพื้นบ้าน

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง นิทานอ่านสนุก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๑ เรื่อง การอ่านนิทานพื้นบ้าน

รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๑๕๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๕

ความหมายของนิทาน

เป็นเรื่องสมมุติ มีตัวละครดำเนินเรื่อง ซึ่งอาจเป็นมนุษย์หรือสัตว์ก็ได้ มีเหตุการณ์หรือการดำเนินเรื่องที่แสดงความขัดแย้งของตัวละคร เช่น นิทานเรื่องหนูกับราชสีห์ ราชสีห์ขัดแย้งกับหนูต่อมาเรื่องคลี่คลายเมื่อหนูมาช่วยกตบวงช่วยชีวิตราชสีห์

นิทานพื้นบ้าน

เป็นวรรณกรรมท้องถิ่น ที่แสดงถึงวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนในแต่ละท้องถิ่นสืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ด้วยภาษา คำพูดและการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้เข้าใจถึงความรู้สึกนึกคิด ความเชื่อ อารมณ์ ความรู้สึกและหลักคุณธรรมในสังคม

คุณค่าของการศึกษานิทานพื้นบ้าน ดังนี้

๑. คุณค่าด้านอารมณ์ มีจุดมุ่งหมายสำคัญให้ความเพลิดเพลินแก่ผู้ฟัง
๒. คุณค่าด้านการให้ข้อคิดและคติเตือนใจ ชัดเจนคนให้มีค่านิยมของสังคมตามที่วางไว้
๓. คุณค่าด้านสติปัญญา เป็นคลังความรู้มาหลายชั่วอายุคน มีคุณค่าทำให้เกิดภูมิรู้ สติปัญญา
๔. คุณค่าด้านภาษา นิทานถ่ายทอดโดยการเล่าจนกระทั่งการเขียน การพิมพ์เจริญขึ้น จึงได้มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร คุณค่าด้านภาษาจึงมี ๒ ประการคือ

๔.๑ ภาษามุขปาฐะ เป็นการพูดการเล่าที่สื่อสารในระดับท้องถิ่น คำและสำเนียงภาษา จึงแตกต่างกันไปจากภาษาเขียน เป็นภาษาที่ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งกว่าภาษาเขียน

๔.๒ ภาษาลายลักษณ์ นิทานได้รับการเรียบเรียงผ่านการเขียน ภาษาที่ใช้แม้บางคำยังคงภาษาถิ่นไว้เพื่อความหมาย ความสละสลวย การลำดับเรื่องและลำดับความคิดเป็นระบบกว่าการเล่าเรื่อง ภาษาในนิทานบางคำไม่มีใช้ในปัจจุบัน บางคำใช้ภาษากลางแทนคำและสำนวนดั้งเดิม

การเขียนสรุปความรู้

การเขียนสรุปความรู้จากการอ่าน การฟัง หรือการดูสื่อต่าง ๆ เพื่อกันลืม จะได้จดจำเรื่องราวนั้น ๆ ได้ และสามารถนำเรื่องราวไปใช้ประโยชน์ในการพูดและการเขียนได้

วิธีการอ่านเพื่อสรุปความรู้ ควรอ่านเรื่องนั้นอย่างคร่าว ๆ ก่อน แล้วจึงอ่านซ้ำอีกครั้งเพื่อจับใจความสำคัญว่า “ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร ผลเป็นอย่างไร” แล้วเขียนสรุปเป็นข้อความสั้น ๆ

วิธีการอ่านเพื่อสรุปความรู้

๑. อ่านเรื่องให้จบทั้งเรื่อง ต้องมีความเข้าใจเรื่องแล้วจับสาระสำคัญ
๒. จดสาระสำคัญของเรื่องที่อ่าน เป็นคำพูดของตนเอง
๓. เขียนสรุปสาระสำคัญที่เป็นความรู้

ตัวอย่างที่ ๑ การเขียนสรุปความรู้จากนิทาน

ชายคนหนึ่งเดินทางไปพบสระน้ำแห่งหนึ่งที่มีน้ำใสสะอาด เขาอยากเขียนข้อความให้คนอื่นรู้ว่า สระน้ำนี้เป็นอย่างไร แต่เขาเป็นคนเขียนหนังสือไม่ค่อยถูก เขาเขียนป้ายประกาศว่า “ที่นี่มีน้ำ” บังเอิญ ต่อมาไม่นานมีชายคนหนึ่งอ่านหนังสือไม่ค่อยได้ จึงคนตาบอดเดินผ่านมา คนอ่านหนังสือไม่ค่อยออกจึง อ่านข้อความที่ป้ายประกาศให้คนตาบอดฟังว่า “ที่นี่มีหมีน้า” คนตาบอดได้ฟังไม่ทันคิด เกิดความกลัวจึง วิ่งหนีไปชนต้นไม้ได้รับบาดเจ็บ

สรุปความรู้จากนิทาน

นิทานเรื่องนี้ เป็นการกล่าวถึงโทษของการเขียน การอ่านหนังสือไม่คล่อง และการไม่รู้จักคิดให้รอบคอบ

ตัวอย่างที่ ๒ การเขียนสรุปความรู้จากนิทาน

เรื่อง ฉันทองให้แม่กินก่อน

มีลูกช้างตัวหนึ่งอยู่ในป่ากับแม่ช้างที่มีดวงตาทั้งสองข้างบอดสนิท ลูกช้างจึงดูแลปรนนิบัติรับใช้แม่ เป็นอย่างดี ทั้งสองอาศัยหน้าปากถ้ำแห่งหนึ่ง มีสระน้ำกว้างใหญ่ใสเต็มเปี่ยมปริ่มฝั่ง เมื่อใดที่ลูกช้างได้ อาหารมาจะนำมาให้แม่ช้างกินก่อน จึงค่อยกินส่วนที่เหลือ ยามมีเวลาว่างลูกช้างจะเล่าเรื่องราวเหตุการณ์ที่ เกิดรอบตัวให้แม่ช้างฟังตลอด วันเวลาผ่านไปลูกช้างโตขึ้นมีร่างกายใหญ่โตสง่างาม เป็นพญาช้างและมีความ ฉลาดฉลาดมากขึ้น ต่อมาเมื่อพญานาจับพญาช้างไปถวายให้พระราชบิดา พระราชบิดาสั่งให้พญาช้างนำผลไม้มาให้ พญาช้างจึงนำผลไม้มาให้ พระราชบิดา พระราชบิดาจึงสั่งให้พญาช้างนำผลไม้มาให้ พระราชบิดา พญาช้างจึงนำผลไม้มาให้ พระราชบิดา พญาช้างจึงนำผลไม้มาให้ พระราชบิดา

พระราชบิดารักและสงสารพญาช้างมาก สั่งให้พญาช้างและทหารนำพญาช้างกลับคืนสู่ป่า กลับไปหา แม่ช้าง พญาช้างส่งเสียงเรียกแม่ แม่ช้างดีใจที่ลูกกลับมา พญาช้างรีบนำผลไม้มาให้ แม่กิน และรอกินส่วนที่ เหลือ เมื่อมีเวลาว่างพระราชบิดาจะนำผลไม้และพวงมาลัยมาให้แม่ลูกคู่นี้

สรุปความรู้จากนิทาน

นิทานเรื่องนี้ เป็นการกล่าวถึง การใช้ชีวิตของช้างป่า และความกตัญญูตเวทีที่เป็นเครื่องนำพาให้ ทุกคน อยู่ร่วมกันอย่างไม่เบียดเบียนใคร

กระทรวงศึกษาธิการ. ๒๕๔๑. เล่านิทานให้หนูฟังหน่อย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.